

Musikfaget, på vej! Hvorhen?

Med **stor** tak til alle deltagende kolleger, der har bidraget med ord og skrift.

af Erik Lyhne

Der sættes i denne artikel fokus på uddannelsen af musiklærere i Danmark. Vi har i den anledning talt med en række undervisere ved landets læreruddannelser.

I forbindelse med den nye læreruddannelse, der trådte i kraft i 2007, har en lang række små fag haft en markant nedgang i antallet af studerende, der har valgt faget.

Seminarielærerne Jesper Juellund Jensen og Steen Lembcke sendte i 2008 et åbent brev* til undervisningsministeriets følgegruppe for den nye læreruddannelse, hvor de gjorde opmærksom på, at antallet af musikstuderende var halveret efter opstarten af den nye læreruddannelse. Antallet af musikstuderende var gået fra 408 i gennemsnit for 2005 – 2006 til 206 i 2007. Hvordan det ser ud i skrivende stund, er der ikke endeligt tal på, men fornemmelsen, er at det ikke er blevet bedre – tværtimod.

Disse tal er paradoksale fordi, der er stor mangel på linjefagsuddannede musiklærere på skolerne. Det fremgår bl.a. af Finn Holsts Timetalsundersøgelse fra 2008**.

Anne Bamford udarbejdede for nogle år siden "The Ildsjæl in the classroom". En undersøgelse, der har været flittigt omtalt i tidligere numre af DS. Der blev på baggrund af denne rapport nedsat en rådgivningsgruppe om styrkelse af de praktiske musiske fag i folkeskolen. Dette arbejde er blandt andet mundet ud i at regeringen d. 13.03.2009 fremlagde en handlingsplan for at styrke børns og unges praktiske, musiske og kunstneriske færdigheder. Forsøg med afgangsprøver i musik, billedkunst og et nyt fag "håndværk og design" er en betydningsfuld del af planen.***

På den ene side skal det musiske område styrkes og opprioriteres, og på den anden side tager man forudsætningen for at uddanne kvalificerede musiklærere ved læreruddannelserne væk.

Der tales meget om at få andre faggrupper til at varetage musikundervisningen i folkeskolen, men er det en holdbar løsning? Og hvad skal der til for at det kan lade sig gøre.

Undervisningsministeriet har forelagt en plan med 4 forskellige forsøg med uddannelse af musiklærere til folkeskolen****. Den nyvalgte formand for Folkeskolens Musiklærerforening Lisbeth Frostholt er klar i udmeldingen og siger om, at konservatorierne skal uddanne musiklærere til folkeskolen: " på den måde risikerer vi at fjerne musikken fra seminariets liv, og det bekymrer mig dybt. Både i læreruddannelsens og i folkeskolens musikfag spiller det kulturbærende element en stor rolle - det er her, man lærer at synge de danske sange"*****. Undervisningen af musiklærere til folkeskolen hører hjemme i en læreruddannelse.

Læreruddannelsen foregår ikke ved seminarierne mere, men ved Professionshøjskoler, hvor mange uddannelser er samlet. Når man taler med musikkollegaer fra de andre professionshøjskoler, så er en melding meget klar, at den opdeling i store (1,2 årsværk) og små (0,6 årsværk) linjefag, der er sket i forbindelse med den nye læreruddannelse i 2007, har medført krise for mange små fag. De studerende der vælger to store linjefag, har ikke mulighed for at vælge andet. De kommer således ud i folkeskolen med to fag. Det er en halvering i fht. til læreruddannelsen fra 1997, hvor alle skulle have 4 linjefag. Det har medført store omvæltninger på uddannelsesstederne. Enkelte steder er der ingen musikuddannelse, andre steder på meget små hold. Her klarer man sig ved kreativ tænkning og alternativ organisering. Der er etableret netbaseret uddannelse i faget, og i Ålborg har man f.eks. oprettet et studieforløb med musical produktion. Mange steder er kolleger gået på deltid eller påtaget sig andre opgaver for at bevare kontakten til uddannelsen.

Flere traditionsfyldte seminarier, hvor der tidligere var musiske kraftcentre, har i heldigste fald en enkelt musiklærer tilbage, som oven i købet har flere uddannelsescentre at passe. Disse steder er kollegerne i de andre praktisk-musiske fag blevet nærmeste samarbejdspartnere.

Efteruddannelse af musiklærere er også meget vigende. Der udbydes mange efteruddannelseskurser rundt omkring, men størstedelen af dem oprettes ikke vel primært, fordi folkeskolens musiklærere ikke har mulighed for at kunne melde sig på kurserne. Der er heldigvis steder, hvor der stadig foregår efteruddannelseskurser, men det er desværre få steder.

Gennem de sidste mange år, er der sket en markedsgørelse af uddannelserne. Læreruddannelser får taxameterpenge i forhold til det antal studerende, der afslutter eksamen. Samtidig skæres der automatisk hvert år en procentsats i bevillingerne, således at det økonomiske fundament for at gennemføre en god uddannelse udhules automatisk. Endelig har professionshøjskolerne ikke fået ret stor andel i de globaliseringsmidler, der er tildelt undervisningsområdet. Broderparten er gået til universiteterne.

Så alt i alt har mange professionshøjskoler ondt i økonomien. Når det samtidig er dyrere at uddanne en musikstuderende, tæller mange studierektorer på knapperne, når der i en økonomisk krisetid skal oprettes hold på uddannelsesstederne.

Det kan se sort ud, men det er trods alt ikke lutter dystre tanker, der præger de følgende interviews. Der er heldigvis også en vis fremtidsoptimisme at spore rundt omkring.

Hvor musikfaget skal hen i fremtiden, er et åbent spørgsmål. Det eneste vi kan sige nu er, at børnene og folkeskolen bliver de store tabere, hvis ikke der ikke er kvalificerede lærerkræfter i fagene. Det gælder ikke kun musik, men alle fag.

* Åbent Brev til Bertel Haarder: www.kortlink.dk/72nu

** Finn Holst, Timetalsundersøgelse: www.kortlink.dk/72nv

*** Musiske fag bliver eksamensfag, samt links til forsøg indenfor disse fag: www.kortlink.dk/6dq8

**** Forsøg med musikuddannelse: Folkeskolen 20. okt 2009: www.kortlink.dk/73bp

og modeller for en styrket musiklæreruddannelse: www.kortlink.dk/7678

***** Lisbeth Frostholt, kommentar til forsøg med musikuddannelser. Folkeskolen 28. okt. 2009: www.kortlink.dk/746a

Interview med Signe Adrian. Musiklærer på Professionshøjskolen Metropol Læreruddannelserne. Formand for Seminariernes Musiklærerforening

Hvordan er status for musikundervisningen på seminarierne?

Det absurde er, at vi har masser af studerende, som gerne vil vælge musik som linjefag og kan blive gode musiklærere. Og behovet for musiklærere på landets skoler er katastrofalt stort. De studerende kan bare ikke komme til at vælge musik. Det skyldes strukturen i den nye læreruddannelse, hvor de studerende – udover deres store fag - kun kan vælge et eller to linjefag. Musik og de andre små fag er kommet i klemme. For eksempel kan man ikke vælge idræt og musik samtidigt længere. I den gamle studieordning, havde vi mange studerende med lige præcis den kombination. Seminariernes Musiklærerforening har bl.a. i oktober 2008 gjort Ministeriet opmærksom på det, men det har indtil nu ikke gjort noget ved det.

Et andet problem er, at der er seminarier, hvor timetallet i musik er voldsomt beskåret både i holdtimer og den individuelle undervisning. Det er dog forskelligt på uddannelsesstederne. Det er svært at få overskud, hvis man ikke bliver ordentligt klædt på. Man halser hurtigt bagefter, når man kommer ud i skolerne. Nogle holder op med at undervise i musik. Det er rigtigt ærgerligt. Man skal komme med et vist overskud for at kunne oparbejde gode rutiner i undervisningen.

Hvordan ser du på samarbejde med andre uddannelser?

Behovet for musiklærere er enormt stort. Hvor der i 2005/2006 i gennemsnit blev uddannet ca. 400 musiklærere på seminarierne, har vi på den nye læreruddannelse ca. 200. Når man tænker på, at musikundervisningen på godt halvdelen af landets skoler ikke overvejende foretages af linjefaglærere i musik, så glæder jeg mig over, at nogen overhovedet vil uddanne musiklærere. Jeg synes, vi skal være åbne overfor et samarbejde med konservatorier og universiteter. Men uanset om det ender med kombinationsuddannelser eller ej, så synes jeg det er tosset ikke at udnytte læreruddannelsernes særlige situation: vi har de interesserede, professionsrettede studerende, vi har dygtige lærerkræfter på læreruddannelserne og har masser af erfaring med uddannelsen af musiklærere, kan tænke didaktisk, kan tænke i helheder i forhold til Folkeskolens liv – alt det, som konservatorierne og universiteterne overordnet set indtil nu knapt har vist interesse eller været gearet til. Hvorfor ikke bare sørge for, at de som netop gerne vil arbejde i Folkeskolen, kan komme til at vælge musikfaget på seminarierne og få tilstrækkeligt med musiktimer?

Skal vi acceptere at musikundervisningen varetages af "ugens gæst", altså undervisere der ikke har andre forpligtelser overfor børnene?

Mit indtryk er, at det er sjældent, at en skole står overfor det valg. Valget er vel snarere: "skal vi have musikuddannede gæster til at undervise eller skal vi have undervisere i musik uden musikuddannelse"? Jeg synes, man skal passe på med ikke at fordreje debatten. I virkeligheden tror jeg ikke, der er ret mange konservatorieuddannede eller universitetsuddannede gæster, som gerne vil være musiklærere på en Folkeskole. Ville de det fra start af deres uddannelse, havde de formentligt valgt en anden uddannelse. Nogle vælger en merituddannelse og klædes på til Folkeskolen. Herligt! Med den enorme mangel på musiklærere på landsplan synes jeg, vi skal glæde os over dem, som har en musikuddannelse og gerne vil undervise i musik. Når det er sagt, har ugens gæst nogle styrker, men også nogle svagheder. En er jo, at gæsten kender eleverne dårligere og for eksempel ikke har mulighed for at indtænke 1812-overturen i historieundervisningen eller bruge noder i forbindelse med brøkregningen i matematik. Sammentænkningen, deltagelsen og udviklingen i hele skolens liv er en enorm force. Det kan læreren, som både har linjefag i musik og andre fag. Det er sværere for ugens gæst.

Hvad er din drøm om fremtiden for musikfaget?

Jeg håber virkeligt, at vi kan få lov til at uddanne alle de studerende, som gerne vil og kan blive gode musiklærere. De findes primært på læreruddannelserne. Det kræver så en ændring i uddannelses-strukturen, så flere kan vælge musik, og at Professionshøjskolerne prioriterer den nødvendige økonomi for at gennemføre en god musik-uddannelse. At uddanne kvalificerede musiklærere er dyrt, fordi vi har individuel undervisning. Flere musikstuderende medfører, at der igen blev ansat musiklærere på Professionshøjskolerne efter år med fyringer- og at der igen opstår faglige miljøer de steder i landet, hvor der kun er en musiklærer ansat. Efter en halvering af antallet af studerende og næsten også en halvering af musiklærerne på Professionshøjskolerne, ville det være en drøm at få den situation ændret.

Interview med Steen Lembcke. Musiklærer ved VIAUC, Læreruddannelsen i Silkeborg, censornæstformand i musik.

Det er meget forskelligt, hvordan man planlægger musikundervisningen på de forskellige uddannelsessteder?

Der er både et- og toårige forløb. De etårige er efter min mening helt uacceptable, for reelt set har man måske kun 8-9 måneders undervisning, hvor man skal nå at træne både de spillemæssige færdigheder samt have den almindelige holdundervisning og deltage i praktik. På den måde vil der blive A- og B-uddannelser. Nogle steder har man kompenseret ved at starte instrumentalundervisningen tidligere, men det er kun et plaster på såret og uholdbart når der ikke samtidig er holdundervisning hvor der arbejdes med den pædagogiske side af faget.

Der er indført adgangskrav til linjefagene. Man skal have gymnasialt B-niveau for at kunne starte på et fag?

Ja, det er godt nok på papiret. Men at have gået i gymnasiet og opnået karakteren 7 på B-niveau er ikke nogen garanti for, at man kan spille, eller at man er specielt egnet til at undervise børn i musik.

Hvordan kan man opretholde studiemiljøer på de små uddannelsessteder?

Vores fag kan indgå i mange sammenhænge og musikfaget evner at komme videre mange steder, men situationen er meget alvorlig. Der er uddannelsessteder, der af økonomiske grunde har nedlagt faget. På nogle små uddannelsessteder har man lavet forskellige krumspring, så man har kunnet opretholde musikundervisningen, nærmest på trods. Der samlæses også flere steder på tværs af årgange og nogle steder skal en enkelt lærer alligevel varetage undervisningen i hele sin bredde. Det er da et stort problem at have kor, bigband og andre musikkulturelle aktiviteter i spil, når der er ganske få lærere til at varetage det.

Har den øgede interesse for læreruddannelsen fået konsekvenser for antallet af musikstuderende?

Valgstrukturen spænder ben for en mærkbar stigning, så jeg tror ikke, det får ret stor betydning for antallet af studerende, der vælger musik. Men jo, måske en vis stigning, men det kan næppe betyde oprettelse af flere hold på den enkelte uddannelse. Der skal noget helt andet til for at få flere musikstuderende. Man skal have lavet om på valgmulighederne for de enkelte fag. Der er forskellige forsøgsordninger i gang. I Silkeborg har vi søgt 2 gange om at få fagene engelsk, idræt og historie nednormeret til 0,6 fag. Første gang blev det blankt afvist og da det lykkedes anden gang blev tilladelsen givet for idræt og historie og så sent, at det endte med kun at blive historie der ændres. Så nu får de studerende mulighed for at vælge et linjefag ud over historie, men om det batter noget i retning af øget tilgang til musikfaget er for tidligt at sige noget om. Men den måde at løse problemerne på er lappeløsninger, der skal helt andre ændringer til, for at det rykker.

Hvad skal man så gøre når der mangler musiklærere?

Selv om der mangler musiklærere, er det ikke sikkert at løsningen skal være at inddrage andre grupper i arbejdet på folkeskolerne. Et problem for konservatorieuddannede, er at de som udgangspunkt ikke har valgt deres uddannelse fordi de gerne vil i folkeskolen for at undervise. Et andet problem er, at de kun er uddannet i faget musik, hvilket er for smalt i forhold til skolens hverdag. Hvis man skulle gå den vej, skulle man i det mindste kræve en pædagogisk overbygningsuddannelse på en konservatorie- eller en universitetsbachelor samt et ekstra fag. Denne overbygning skal efter min mening ske på professionshøjskolerne, der har kvalificerede og lektorbedømte lærerkræfter i forhold til at uddanne lærere til skolen.

Hvordan behandler i disse spørgsmål i censorformandskabet?

Der kommer en, årsrapport hvor censorerne beskriver konsekvenserne for fagene med den nye læreruddannelse. Der er flere fag, der længere fremme end musik, det gælder de obligatoriske fag som dansk matematik og naturfag, som allerede har været i gang i flere år. Også her har den stramme valgstruktur givet problemer. Langt de fleste steder starter musikfaget først på 3. år, det betyder at censorernes erfaringer med faget endnu er ret små. Men faget er klemt på i hvert fald to fronter: for få studerende og som sagt læses de etårige linjefag med stor tidspress.

Hvordan ser du fremtiden?

Jeg tror desværre der går nogen tid, før vi er på ret kurs igen. Hvis vi skal se positivt fremad og styrke optaget af musikstuderende, kræver det opbakning fra det politiske system. Faget kan godt levere varen på uddannelsesstederne, men får ikke mulighederne for det på grund af uddannelsens bindinger på de studerendes valg.

Interview med Birgit Nielsen, musiklærer på VIAUC Læreruddannelsen i Århus

Hvordan kan I mærke konsekvenserne af den nye læreruddannelse?

På Læreruddannelsen i Århus (LIÅ) har vi kunnet mærke gennemslaget af den nye læreruddannelse ret kraftigt. På LIÅ kan man vælge musik på 2. – 3. år, som et to årigt forløb, og på 4. år som et ét årigt forløb. Da vi endnu kun er på tredje år af den nye læreruddannelse, ved vi ikke om der oprettes musikhold på 4. studieår.

Det første år, de studerende kunne vælge musik i den nye læreruddannelse, havde vi mellem 45 – 50 der gerne ville have faget, og vi kunne oprette to hold. I år har der været godt 30, så her er der oprettet ét hold.

Hvilke konsekvenser har det for seminarielærerne?

Vi er seks musiklærere ved LIÅ. Vi har mærket nedgangen i timer, men undgået afskedigelser indtil nu. En kollega har valgt at gå på nedsat tid, en anden er blevet skemalægger og flere andre har engageret sig i andre studieforløb. Vi har således flyttet fokus fra vores kernefaglighed til mange andre opgaver i læreruddannelsen.

Vi må dog sige, at ledelsen på LIÅ har bakket op om vores fag og holdt fast i de vilkår vi hidtil har haft med holdtimer, solosang, hovedinstrument og

brugsklaverundervisning.

Vi holder således det faglige niveau ret højt og gennemfører uddannelsen af musiklærere, som vi har gjort det gennem mange år.

Vi kan mærke tidernes skiften i forhold til antallet af studerende, der vælger vores fag. Det hænger sammen med de bindinger, der er kommet i forhold til at skulle vælge store og små fag. Vælger man idræt, engelsk eller historie er muligheden for at vælge musik ikke til stede. Før havde vi f.eks. mange der både havde idræt og musik som linjefag.

Fremtidsmusik?

Det er lidt paradoksalt, at der mangler så mange velkvalificerede musiklærere i folkeskolen og at vores mulighed for at uddanne gode musiklærere er stærkt reduceret på landsplan. Enkelte seminarier har også lukket ned for musikfaget. Det er sorte fremtidsudsigter, hvis man ikke kan fastholde studiemiljøerne indenfor musik på læreruddannelsesstederne. Jeg håber, at vi kan få ændret disse forhold i fremtiden ved et langt sejt træk.

Interview med Annette Jørgensen. Musiklærer ved UC Syd, Læreruddannelsen i Haderslev

Hvordan er status ved læreruddannelsen i Haderslev?

I år kunne læreruddannelsen i Haderslev fejre sit 125-års jubilæum. Vi holder stadig til i de smukke gamle bygninger fra dengang, men læreruddannelsen har unægtelig ændret sig en del siden da.

Vi har p.t. kun ét linjehold, som nu går på 4.årgang. Da vi havde flest, var vi 6 linjehold: ét på hver årgang, et nethold og et hold enkeltfagsstuderende. Vi er p.t. tre undervisere. I den nye LU-2007 er linjefaget er 1-årigt og læses på kommende 4.årgang. Vi starter dog i semesteret inden med undervisning i teori og brugsklaver.

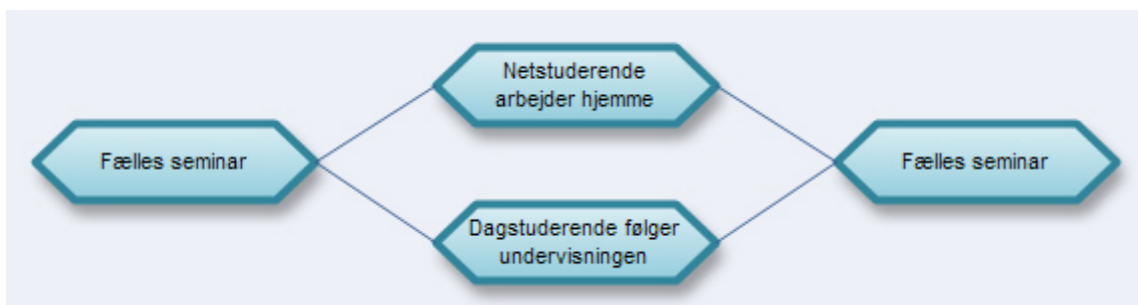
I var nogle af de første med fjernundervisning?

En af de større ændringer i nyere tid har været, da vi som de første i landet indførte det, vi dengang kaldte fjernundervisning. Det betegnes nu som en digital, e-læringsbaseret læreruddannelse. Undviserne blev opkvalificerede bl.a. gennem korte, interne kurser afholdt af IT-medarbejdere inden for specialiserede og til dels selvvalgte områder, som fx video- og lydredigering for at nævne et par af de mest relevante for musikundviserne.

Da tilgangen til læreruddannelsen for et par år siden faldt hos os, som den gjorde på landsplan, var der ikke længere basis for at oprette fag som selvstændige nethold sideløbende med daghold.

Samtidig kunne vi se, at netundervisningen havde haft en afsmittende effekt på undervisningen af dagstuderende, som i stigende grad benyttede sig af netundervisningens midler og metoder, ikke mindst e-læringsplatformen Black Board.

Derfor arbejder vi nu med kombinerede hold bestående af både dag- og netstuderende. Heraf udgør de netstuderende ca. 1/3. Holdene mødes til undervisning på otte seminarer jævnt fordelt over undervisningsåret efter nedenstående model:

Hvad er fordele og ulemper ved netundervisning i musik?

Ikke mindst inden for de praktisk-musiske fag er der nogle vanskeligheder ved netstudiet. For musiks vedkommende har vi erfaret, at indgangsniveauet inden for de praktiske færdigheder er helt afgørende for netstuderendes muligheder for at opnå et godt resultat, ligesom en vis teoretisk forståelse og kendskab til fagets terminologi må være på plads på forhånd.

Der er også visse fordele. Det øgede fokus på skriftlighed bidrager til at opkvalificere de dagstuderendes skriftlige arbejder. Det at have et fælles, digitalt rum kommer også de dagstuderende til gavn. Alle studerende modtager ved studiestart - mod et depositum på 1000 kr. - en bærbar computer, og undervisningslokalerne er efterhånden indrettet til digitalt baseret undervisning. Det er muligt, at det nuværende koncept med tiden vil ændres, men den højere grad af digitalisering af læreruddannelsen på UC Syd er kommet for at blive.

Interview med Christian Vardinghus-Nielsen, Musiklærer ved UC Nordjylland (UCN), Læreruddannelsen i Ålborg

Hvordan er status for musikfaget i UCN?

Musik har historisk set været et stort og væsentligt fag på Læreruddannelsen i Aalborg. Godt nok har vi lige nu "kun" 35 musikliniestuderende mod imellem 60 - 80 liniestuderende i slutningen af 1990'erne. Vi er således gået væsentligt ned i antal, hvilket dels skyldes et fald i søgning til uddannelsen og dels strukturen i LU 2007. Opbakningen fra vores ledelse fejler ikke noget. Vi er 5 musiklærere, der dækker undervisningen i Hjørring og i Ålborg. I halvfemserne var vi 5-6 fuldtidsansatte, samt en del timelærere alene i Ålborg.

Vores linieforbånd er organiseret via samlæsning på 2. og 3. årgang og via samlæsning på 3. og 4. årgang. Vi har heldigvis bibeholdt et toårigt liniefag, og får da også god tilslutning til faget, idet forløbet kan lægges 2 steder. P.t har vi 3 liniehold, og næste år får vi 2 liniehold med ca. 30 studerende, plus de meritstuderende, der efter al sandsynlighed dukker op.

Hvordan er undervisningen organiseret?

De studerende bliver ved siden af linieholdundervisningen tilbudt undervisning i sang, brugsklaver og hovedinstrument. Hovedinstrumentet kan være alt fra guitar, bas, trommer, trompet til saxofon og violin. Vi ser en stor relevans i, at de studerende stifter bekendtskab med andre instrumenter end klaveret. Typisk foregår instrumentalundervisningen i 7-9 uger pr. semester.

Vi tilbyder også kurser på tværs af årgangene: Praktiskmusisk kursus, der typisk tages på 1. årgang. Klaver- og guitar-kursus, som er et tilbud både for de, der ikke har musik som liniefag og for musikliniestuderende. Kor og forskellige sammenspilsgrupper lige fra almindelig rock/pop /folk-repertoire til saxofon kvartet, kan også vælges af alle og fungerer året rundt. Et nyere tiltag er et musicalprojekt, som vi har haft i 5 år. Det går i al sin enkelhed ud på, at de studerende selv skriver manuskriptet, komponerer musikken, laver scenografi og sørger for PR. Stykket opføres 7-8 gange via 5 skoleforestillinger for ca. 1.500 - 2.000 børn. Det opføres desuden på Læreruddannelsen og til Kulturturnatten.

Interview med Tina Gade. Musiklærer VIAUC Læreruddannelsen i Nr. Nissum

Hvordan organiserer i musikken i Nr. Nissum?

I Nr. Nissum er vi optagede af, at den praktisk/musiske dimension kan mærkes og ses i vores hverdag i alle henseender. Vi er en moderne læreruddannelse, men vi huser også en af Danmarks ældste sportsklubber og har en lang tradition for, at bl.a. kollegielivet er med til realisere et miljø, der gennem teater, musik og sport bidrager til et aktivt læringscentrum. Dette betyder, at de fleste arrangementer, fællestimer, den ugentlige morgensang og de særlige store dage i huset rummer en praktisk/musisk dimension igennem fællessang, optrædende fra workshops eller fra den "almindelige" undervisning. Hvert forår indbyder vi til en forestilling i tværfagligt koncept for at få flest mulige studerende med i processen, og for at lade det enkelte praktisk/musiske fag bidrage med sin fornemste kompetence. Denne kultur i kulturen (skole i skolen) giver de studerende et

perspektiv på de praktisk/musiske fagområder, som vigtige bidrag i en skoles hverdag og som en faglighed, vi vedkender os. En del af mine arbejdstimer som musiklærer er øremærket denne kultur.

Er musikfaget et-årigt eller to-årigt?

For musikfaget specifikt er der lige nu to gode nyheder; den ene, at der på den nye årgang i Nr. Nissum er en rigtig flot tilslutning til musikfaget og den anden, at vi i slutningen af oktober tager forskud på den liniefagsundervisning, der egentlig tilhører det musik-liniefag, der begynder i august 2010.

Da vi i Skive og Nr. Nissum blev klar over, at musikfaget skulle være et et-årigt liniefag i den nye læreruddannelse søgte vi om mulighed for at sprede dele af undervisningen ud over to år i et ønske om, at specielt brugsklaver, sangundervisning og mulighed for teoriundervisning skulle sættes i gang inden det egentlige liniefagsår. Den ordening forventer vi os meget af, og jeg har kun hørt positive kommentarer fra de studerende, som tripper for at komme i gang!

Udover, at der har været vilje til at kunne tilbyde det "et-årige liniefag i en to års struktur" insisterer vi på sangen, på billedkunstudstillingen, på vigtigheden af at de studerende tilmelder sig det praktisk/musiske kursus og for mig at se, er det en mulig og god måde at imødegå musikfagets tilbageslag på! Vi har også været godt hjulpet af, at vi har en hf-uddannelse under samme tag, og her oplever et sprællevende fag via deres tilstedeværelse i hverdagen.

Jeg er ret overbevist om, at når de studerende kan se, at faget fungerer i den nye læreruddannelse og at den to-årige model viser sig som et plus, så vokser det igen, og den vending er vi faktisk også lige ved at trænge til!

Interview med Connie Koch Rasmussen, Musiklærer ved University College Lillebælt, Læreruddannelsen i Odense.

Hvordan er musikfaget organiseret i Odense?

Da jeg blev ansat i 1997 var vi 6 musiklærere. I dag er jeg alene på posten. Det siger både noget om musikfagets situation i Danmark, og noget om uddannelsessystemets (og undervisningsministerens) mangel på fantasi til at udnytte og profilere dette fag og dets ressourcer. Mange børn og unge spiller musik, og musik er en stor og væsentlig del af børn og unges tilværelse. Derfor kan man godt undre sig over, at der ikke er flere, der vælger faget på læreruddannelsen.

Den nye læreruddannelse har ikke gjort det lettere. Det ligger i Odense, som andre af de praktisk musiske fag, på 4. år, som et etårigt forløb, og kan bl.a. ikke kombineres med idræt eller sprog, som før har været en attraktiv mix af linjefag.

I Odense havde vi, som andre steder, en ordening med en hovedlærer til et musikhold, hvor andre musikkolleger kom ind med korte forløb. Både fordi faget er så bredt, og har så mange discipliner, var det godt, men også fordi det var godt for de studerende at se forskellige musiklærerprofiler, i et fag, der er så fuldt af følelser, oplevelser og personlighed. Det er nok de færreste musikundervisere på læreruddannelserne, der kan dække alle fagets CKF'er, og det gælder da også undertegnede. Et samarbejde inden for UC'et har været en god og nødvendig ting, til dele af faget. Men der er også andet end det faglige. Der er mange arrangementer i løbet af et år, hvor musik indgår: introdage, dimissioner, årsfest, forårskoncert, juleafslutning, morgensamlinger, fester. Her er der grænser for, hvor meget én person kan klare, og det er synd for institutionen! Her er de studerende så nødt til at tage mange flere opgaver. Det samme gælder med instrumentsamlingen. Vi hjælpes ad med reparationer og flytning: det er ganske enkelt nødvendigt!

Hvordan er det at være eneste musiklærer?

Et sted jeg personligt har tanket op, er det praktisk musiske fagteam, som nu er mine nærmeste kolleger, og hvor flere står i samme situation som jeg. Hvis jeg ikke havde haft disse kolleger, var jeg gået i brædderne. Andre samarbejdspartnere i regionen, såsom børne- og ungemedarbejderen ved Odense Symfoniorkester, hvor jeg er skolekoncertkoordinator, er også med til at give en nødvendig inspiration og sparring til det daglige arbejde.

Fremtiden? Der er ikke det store overskud til at tænke nyt og kreativt, da hverdagen lukker sig om én.

Interview med Lasse Pedersen, musiklærer ved University College Sjælland (UCS)

UCS dækker hele det sjællandske område udenfor København. Hvordan er musikundervisningen organiseret?

I UCS tilbydes læreruddannelsen tre steder. Campus Roskilde med to uddannelseslokaliteter som er Roskilde og Holbæk og campus Storstrøm med Vordingborg som uddannelsessted. Musik udbydes i Campus Roskilde i 2010 – 2011 og næste gang 2012 – 2013. Modsvarende udbydes faget i Vordingborg i 2011 – 2012. Således fremstår alle mindre fag i en *hver anden – års – frekvens* mens større fag selvsagt udbydes hvert år. Det betyder man i planlægningen forudsætter, at potentielle ansøgere kan samles sammen i større kuld hvert andet år, eller at særligt entusiastiske studerende vælger at køre på tværs af hele Sjælland for at få deres ambition opfyldt om at ville være musiklærer. Altså skifte campus det studieår, hvor de har mulighed for at få faget. Men denne tænkning harmonerer ikke med de problemstillinger, som følger af kravet om obligatoriske og store linjefag i læreruddannelsen. Samlet set er alle de små og truede fag skubbet ud i en gråzone hvor ingen studerende rigtig ved om deres fagønske kan opfyldes. (Læs mere om dette i Læs DS nr. 6 08/09. "Jeg vil jo bare gerne være musiklærer", af Louise Freese)
Pt. ved vi heller ikke, hvordan strukturen for individuel undervisning i sang og brugsklaver endelig skal organiseres.

Hvor mange musiklærere er i på UCS?

Da beskæftigelsesmulighederne i faget faldt drastisk bl.a. i forbindelse med en nye læreruddannelseslov søgte en del af fagets lærere væk, en del gik på pension og direktionen valgte så oveni dette at afskedige den resterende overskydende faglige kompetence. For nærværende er undertegnede eneste underviser i musik på læreruddannelsen UC Sjælland. Jeg underviser et lille linjehold i Vordingborg efter gammel studieordning, som bliver færdig til sommer 2010. Herudover arbejder jeg som konsulent, cfu Roskilde, UC Sjælland. Det lille linjehold i Vordingborg er superentusiastisk. Men om lidt er de dønninger, som dette hold skaber med deres musikalske tilstedeværelse, kun nogle små ringe i vandet, for som det sikkert er langt de fleste steder: Studiemiljø - og kulturelle begivenheder - af musikalsk art bæres og udvikles i forbindelse med uddannelsesstedets faglige professionsrettede miljø. Det er også i det perspektiv at fællessang, koraktiviteter, musical m.m. gir mening og uddannelsesmæssig pædagogisk merværdi. Det er svært for én fagperson i en vanskelig overgangsperiode at medvirke til at faget bæres videre. Det kræver ledelsesmæssig opbakning og ledelsesmæssig rettidig omhu for fag og det faglige miljø på en række områder. Ønsket om dette forsøger jeg at signalere alle relevante steder på en positiv og konstruktiv måde.

Hvad er din fremadrettede strategi?

Der er ikke på nuværende tidspunkt på direktionen – og studielederniveau taget initiativer til særlige foranstaltninger. Når faglige miljøer skal etableres og genetableres, skal der spilles på flere strenge. Da det er i alles interesse at kunne tilbyde den samlede fagrække arbejder jeg sammen med kolleger og tillidsmænd for en mere offensiv og proaktiv studievejledning i forbindelse med linjefagsvalg. Hertil kommer, at mange studerende og kolleger spørger til faget. De savner det. Selv ganske unge studerende udtrykker forundring over, at læreruddannelsessteder kan kaldes sådan uden at udbyde et kulturbærende fag som musik, der måske mere end nogensinde har betydning for børn og unges æstetiske kvalificering og identitetsdannelse.

Interview med Jesper Juellund Jensen, musiklærer på Metropol Læreruddannelserne. Medlem af arbejdsgruppen omkring musikuddannelsen nedsat af undervisningsministeriet (UVM) og kulturministeriet (KUM).

Der har gennem længere tid været ført diskussioner, om hvor og hvordan uddannelsen af musiklærere til folkeskolen skal foregå. Til tider har tonen været lidt skinger?

Jeg vil gerne starte med at sige, at det generelt set går meget bedre med samarbejdet end det har gjort tidligere. Vi er kommet dertil, hvor vi har indset, at Universitet, konservatoriet og læreruddannelse har hver deres rolle. Uddannelserne skal hjælpe hinanden med at sikre uddannelsen af gode musiklærere i alle sammenhænge. Der er selvfølgelig nogle undtagelser, men helt overordnet synes jeg, at det går meget bedre med samarbejdet for tiden. Der har været nogle gode konferencer og fora, hvor vi har mødtes på tværs og haft gode debatter.

UVM har afsat midler til at forberede et samarbejde omkring musikuddannelserne? Har seminariernes musiklærerforening været involveret i det?

Jeg har ikke hørt om, at nogen skulle have søgt om disse midler. Vi har ikke været involveret i foreningsregi, og jeg ved ikke om nogle professionshøjskoler har søgt selv. Vi havde en arbejdsgruppe nedsat af UVM og KUM, som pegede på forskellige mulige samarbejdsfelter. Det var indenfor diplomuddannelser, professionsmaster uddannelser, udvidet linjefag (musik som dobbelt eller 1,2 linjefag) og en sporskifte model. Den sidste går ud på, man starter på en generel musiklæreruddannelse og skal efter andet år beslutte, om man vil uddanne sig til lærer i grundskolen med musik som linjefag, eller på et konservatorium og uddannes som musikskolelærer. Man kunne forestille sig andre samarbejdsfelter, f.eks. omkring bachelor opgaven eller andre mindre projekter. Der er mange af disse forslag, der er meget nemme at sætte i gang, også uden, at det koster mange penge. Men det drejer sig ikke om ret mange studerende, så jeg ved ikke hvor stor effekt det ville have.

Hvordan kan vi samarbejde med andre faggrupper, der gerne vil ind i folkeskolen og varetage musikundervisningen?

Der har været mange gode forsøg, hvor man har samarbejdet med andre faggrupper. I Horsens har man lavet et mere udvidet samarbejde mellem folkeskolen og musikskolen. Det har været ret godt. Sådanne former for samarbejde, kan vi kun hilse velkomne. Man hjælper hinanden i stedet for at overtage hinandens arbejdsfelter. Gennem disse samarbejdsprojekter vises, at man kan mere i fællesskab end faggrupperne kan enkeltvis. Man opnår en synergieffekt, og begge parter får noget ud af samarbejdet. (læs mere: *Musik til alle, evalueringsrapport. Forlag: Forskningsenhed Musikpædagogik, DPU 2008*)

Hvad er din fremtidsdrøm?

Egentlig er jeg godt tilfreds. Vi uddanner nogle gode og velfungerende musiklærere. Vi skulle bare uddanne mange flere. Men der er to forhold, der gør sig gældende. Vi skal dels have nok studerende der søger på læreruddannelsen, og dels skal vi på læreruddannelserne have mulighed for at kunne uddanne det antal musiklærere, der er behov for i folkeskolen. Men det er ikke lige så nemt. Vi skal dog altid sørge for at holde vores faglige stolthed højt uanset hvad. For vi kan noget af betydning med vores fag.

